

De drie-eenheid Gods

Gebaseerd op de Bijbel? door M.Paasse

Laatst gewijzigd: 19 juni 2004

Inleiding

Een van de verschijnselen van onze tijd is, dat kleine groepen van christenen over de hele wereld de Heilige Schrift opnieuw zijn gaan onderzoeken aan de hand van Joodse kennis met daarbij het zicht op de betekenis van het volk Israël, dat sinds 1948 een eigen staat heeft. In de nieuwe wijze van Bijbels denken is stellig de invloed aanwezig van de diverse Joodse christenen, die de Bijbel met geheel andere ogen lezen dan de christenen uit de heidenen met hun al te starre Griekse denkwijze en een zucht naar logische systemen. Bij lezing van de Bijbel door Joodse christenen gaan meerdere luiken open. Vanwege de toenemende contacten met Joden, die in Jezus als de Messias geloven, moet vandaag de zeer belangrijke vraag gesteld worden: is de leer van de drie-eenheid Gods gegrond op de Heilige Schrift, zoals voornoemde leer door de diverse Kerkvaders in de christelijke traditie is ingevoerd en overgenomen door praktisch alle Kerken en christelijke groeperingen over de gehele wereld.

In het kort luidt het christelijke dogma: ‘God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest, drie personen met een eigen zelfstandigheid, die tezamen een drie-enige God vormen. Laten we vooropstellen: in de Bijbel komen de termen drie-enige God of drie-eenheid niet voor.

Vanaf het vroegste (heidense) christendom is, vooral na de veroordeling van Arius, zo goed als nooit meer aan de echtheid van de drie-eenheids-leer getwijfeld. De geloofsleer was een vanzelfsprekende zaak geworden, niet alleen voor de Rooms Katholieke en de Grieks-Orthodoxe Kerken, maar later ook voor de Reformatorische en Evangelische Kerken. Het kan niet anders dat bij de christenheid in haar algemeenheid, de leer van de drie-eenheid Gods zo diep is ingeworteld, dat men met de diepste overtuiging daarin is blijven geloven. Vooral de eenvoudige gelovigen. Helaas zijn er ook Joodse christenen, die de drie-eenheid als geloofsleer aanvaarden. Meestal als gevolg van onkunde onder invloed van heiden-christenen. Religieuze Joden zullen de drie-eenheidsleer echter niet willen of kunnen belijden. Het zou menselijkerwijs voor een religieuze Jood veel gemakkelijker zijn tot het christendom over te gaan, indien hij niet verplicht wordt het geloof in één-enige God te ruilen voor het geloof in een drie-enige God.

Het is een gruwel voor de religieuze Jood, dat zendingen in Israël het Joodse volk willen brengen tot het aanvaarden van een ‘meergodendom’. Het geloof in een één-enige God is diep geworteld in de Joodse volksziel doordat de religieuze Joden aan hun deurposten een metalen kokertje bevestigen met daarin de bekende woorden uit Deuteronomium 6:4, 5: ‘Hoor, o Israël!, de HERE onze God is een enig HERE. Zo zult gij de HERE, uw God liefhebben met uw ganse hart en met uw ganse ziel en met al uw vermogen’ (Statenvertalng).

Als het geloof in de éne God in de Joodse ziel is ingeprent, is het dan een wonder, dat de Jood, óók de Joodse christen, niets wil weten van een drie-enige God. Als regel keert hij zich

van de heiden christen af, als deze getuigt van de drie-eenheidsleer. Mogen wij dan niet meer vasthouden aan Deuteronomium 6:4, dat de Here onze God een-énig HERE is, in plaats van een drie-enige God? Als dit laatste waar is, dan moet dit in het Nieuwe Testament te vinden zijn. Evenals in de Tenach (Oude Testament) is ook hier geen sprake van een drie-enig God, die de christenheid meende te kunnen afleiden uit een aantal Nieuwtestamentische teksten.

Reeds in de eerste en tweede eeuw is er gesproken over een 'drieheid' van Gods Wezen, later uitgewerkt door de bisschop van Antiochië, de heilige Athanasius, één van de weinigen heiligen die de protestantse Kerk via de Rooms Katholieke Kerk heeft overgenomen. Athanasius stond met zijn denken onder invloed van de Griekse filosoof Plato (± 400 vóór Chr.), die reeds sprak van een drie-eenheid: Vader der wereld, zoon van God en wereldgeest.

Athanasius zegt, dat de Vader en de Zoon en de Heilige Geest drie afzonderlijke Personen zijn, die wij niet mogen vermengen of hun zelfstandigheid delen. Later zegt hij, dat zowel de Vader, als de Zoon als de Heilige Geest, God zijn, doch voegt er aan toe, dat het niet drie Goden zijn, maar slechts één God. Het is goed, dat Gods Woord van ons niet vraagt zulke ongerijmdheid te geloven.

Ook de Nederlandse Geloofsbelijdenis zegt ons, in navolging van Athanasius, dat wij moeten geloven in de Heilige Drievuldigheid (Artikel 9) en geeft ons een paar teksten tot staving van de drieëenheidsleer, zoals Genesis 1:26, waar God zegt: 'Laat Ons mensen maken naar ons beeld, naar onze gelijkenis'. Ligt hier werkelijk een grond voor de leer van de drie-eenheid? Als God zegt: 'Laat **Ons** mensen maken', wie is dan de andere, die hier wordt bedoeld? In Hebréeën 1:2 lezen wij, dat God door de Zoon de 'eeuwen' (Grieks: tous aionas), niet: 'wereld' heeft gemaakt en in Kolossenzen 1:16, dat door Hem, door de Zoon Zijner liefde, God alle dingen, die in de hemelen zijn en op de aarde zijn, heeft geschapen.

In de Nederlandse Geloofsbelijdenis staat, dat de Zoon eenswezens is met de Vader. De eenheid moet volgens deze belijdenis liggen in het 'God schiep', dus is Jezus ook God vanwege Zijn scheppingsdaden. Maar God schiep de Zoon, zegt Paulus in Kolossenzen 1:15 (Zie ook Openbaring 3:14). Gelijk een architect door zijn vertrouwde meesterknecht het huis inricht, zo richt God door Zijn Geliefde Zoon de wereld in. Maar die twee zijn niet dezelfde; ook niet in hoedanigheid en macht (Johannes 14:28).

Jezus wordt in de Nederlandse Geloofsbelijdenis ook gezien als een Persoon, maar is Hij dezelfde als God? De Vader zegt niet: 'Deze Jezus ben Ik', maar: 'Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb' (Mattheüs 3:17). Welk een verschil in Wezen! Hier de Vader 'uit Wie het alles is', óók de Zoon, aan Wie de Vader het leven heeft gegeven en over Wie Hij Zijn volle liefde en genade uitstort (Johannes 5:26).

De Heilige Geest kwam op Jezus als een duif. De duif heeft natuurlijk symbolische betekenis. Gods Geest die uitgaat van de Vader als een Kracht Gods heeft geen vaste vorm, voorgesteld als een krachtig blazen van de wind (Johannes 3:8; Handelingen 2-2), die rechtstreeks van God komt.

Wij zullen aantonen dat de leringen van de christelijke traditie ons geen grond geven voor de leer van de drie-eenheid. Mozes heeft reeds zijn volk erop gewezen, dat er slechts één God was: 'Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben' (Exodus 20:3). Er is niemand meer dan Hij alleen (Deuteronomium 4-35).

De oorsprong van het ontstaan van de drie-eenheidsleer

Nieuwe onderzoekingen zoals van David Flusser, gewezen hoogleraar van de Hebreeuwse Universiteit te Jeruzalem, belast met het onderwijs in het Nieuwe Testament en de oudste kerkgeschiedenis tonen aan, dat het Nieuwe Testament van Joodse oorsprong is. De kunstmatige constructies van de geleerden die een brug wilden slaan van het Griekse denken naar het christendom worden tot op heden lang niet altijd verworpen. Reeds in het vroege christendom, na de fase van Paulus' prediking omtrent de ontwikkeling van het geloof in Gods woord in de Geschriften ligt de oorsprong van verkeerde ontwikkelingen door de Griekse heidense exegese van het Evangelie. Een groot aantal religieuze begrippen, die vroeger als Grieks beschouwd werden, zijn door de heiden christenen ingevoerd. Het Joods-christelijk denken en het Grieks-christelijk denken werpen tevens een schril licht op de verhouding tussen Jodendom en christendom vanwege de duistere krachten, die werkzaam waren in de tijd van het ontstaan van het christendom.

In het jaar 100 na Chr. waren er in de stad Sinope aan de Zwarte Zee twee mensen, die tot de niet-Joodse wereld behoorden, namelijk Aquilas en Marcion. Als heiden christenen hielden zij zich bezig met dezelfde vraag, of het christendom uit het jodendom is voortgekomen. Aquilas zag het Joodse karakter van het christendom in en werd tenslotte een Joodse proseliet. Hij maakte een Griekse vertaling van de Tenach (Oude Testament) zo letterlijk en precies, dat zij niet te lezen was. Door middel van deze vertaling wilde hij de Tenach uit de handen van de christenen, zijn vroegere geloofsgenoten, wegnemen, omdat zij de vrijere vertaling van de Septuagint voor hun exegese misbruikten.

De stads- en tijdgenoot van Aquilas, Marcion, kwam tot de slotsom, dat het christendom door de Joden vervalst was. Marcion sloot zich aan bij de Grieks-gnostische gedachtenwereld en bouwde het religieus systeem op, dat naar zijn mening het herstel was van het oorspronkelijke christendom, zonder de vermeende Joodse vervalsingen. Het zijn de antichristelijke krachten die de scheiding hebben veroorzaakt tussen Jodendom en christendom. Zaak voor de moderne christen is dan ook, de Joodse wortels van het christelijk geloof te benadrukken.

Het zuivere woord Gods vinden wij uiteraard allereerst in de Evangeliën en in de Handelingen periode.

Jezus was een apocalypticus, die uitzag naar de komst van het Koninkrijk der hemelen. De Joodse apocalyptiek had als kenmerk de openbaring of onthulling van Gods woord in bijzondere tijden op een min of meer revolutionaire wijze. De Messias heeft vele verklaringen afgelegd, die indruisten tegen de Joodse verdraaiingen van de authentieke woorden in de Tenach. Hij werd uiteindelijk door de Joodse machthebbers aan de Romeinen overgeleverd. Het Joodse volk in haar geheel aanvaardden niet het geloof in een Messias, die stierf en uit de doden opstond.

De kritiek van Jezus op bepaalde verschijnselen van het Jodendom van zijn tijd betrof een immanente kritiek, waarvan de liefde tot Israël de bron was. Het christendom na Jezus' tijd

heeft de woorden van Zijn opbouwende kritiek als uitgangspunt genomen bij de aanvallen tegen het wezen van het waarlijke Jodendom.

De betekenis van de dood van Jezus en van Zijn opstanding behoorde vanaf het begin tot het wezen van het christelijk geloof als een verzoeningsdaad. De kern van het Evangelie is, dat de Messias gestorven is, niet alleen voor de zonden van het volk Israël maar ook die van de gehele wereld.

Velen onder de heidenen verbonden de ‘mysterie-godsdiensten’ van het heidendom met het oosterse geloof in een god, die gestorven is en ten leven is opgestaan. Deze heidense gedachten met een god, die sterft en opstaat ten leven heeft het heidense-christelijk geloof op Jezus toegepast en hem tevens tot God verklaard, die immers ook werd gedood en uit de doden is opgestaan. Maar in de Evangeliën is geen enkel invloed merkbaar van de mythe betreffende de god, die sterft en opstaat ten leven. In het eerste stadium vertoont de prediking van het Evangelie geen enkele verwantschap met de heidense mythe, hetgeen moge blijken uit de brieven van de apostelen in de Handelingenperiode. Alleen in de loop van de latere ontwikkeling van de heidense christologie kreeg het meer en meer mythische vorm. De wortels van het ware christelijk geloof en belijden liggen vervat in de Messiaanse geloofsvoorstellingen van de Joden als een erfdeel van het Joodse geloof in de hemelse, kosmische Messias, die komt op de wolken van de hemel (Daniël 7:13). Het Joodse geloof van vóór de Nieuwtestamentische periode erkende reeds de pré-existentie (voor-bestaan) van de Messias, die reeds vóór de schepping van de wereld bestond. Deze voorstelling van de Messias identificeerde zich met het ‘Woord’, waarmee God de wereld had geschapen.

Er zijn dus Joodse fundamenten voor de leer van de ‘logos’, de vleeswording (tastbaarwording) van Gods Woord, maar is geen reden om hieruit de goddelijke Messias te doen voortkomen. Deze innerlijke ontwikkeling van de heidense christologie bracht het christendom reeds in de eerste eeuw tot het geloof in de godheid van Jezus. In de ogen van de heiden christenen in die dagen, die uit de afgodendienst stamden, hadden geen enkele moeite met de leer van de godheid van Jezus, omdat bij hen het begrip ‘god’ plooibaar was en zij in vele goden hadden geloofd, onder wie er ook waren die eens een mens waren geweest. Als bewijs, dat het dogma van de godheid van Jezus in het begin van de tweede eeuw enigermate werd vastgelegd dienen de brieven van Ignatius en Polycarpus. In de ogen van Ignatius, de derde bisschop van Antiochië, was Jezus God, die in het vlees kwam en in menselijke gedaante verscheen. Maar Polycarpus, bisschop van Smyrna, die nog geleerd had uit de mond van degenen, die Jezus hadden gekend, noemt Jezus nooit met de naam van God, maar hij duidt hem alleen aan met de uitdrukking ‘zoon van God’. Zo laat zich verstaan, dat de geloofsvoorstellingen van de christenen, ook die van de kerkvaders, zich ontwikkelden in de richting van de godheid van Jezus, want alleen als God kon Hij de verering winnen van afgodendienaars.

(Zie het boek van David Flusser: ‘De Joodse oorsprong van het Christendom’, Amsterdam).

Het is van bijkomstige betekenis of Christus voortgebracht is door een proces van geboorte of door schepping. Het gaat erom dat Hij een begin heeft gehad en er niet altijd geweest is, zoals God Zelf. Het geloof dat Christus een in de goddelijke sfeer geboren of geschapen wezen is, heeft door de eeuwen heen stand gehouden ondanks de gruwelijke vervolgingen van degenen die dat hardop durfden te belijden. Wanneer we er de kerkgeschiedenis op naslaan dan zien we dat de vervolgingen reeds begonnen waren in de strijd tussen Arius, een fervent tegenstander van de drie-eenheidsleer en Athanasius, de grondlegger van het dogma van de

Drie-eenheid. Hoewel Arius uiteindelijk het onderspit moest delven, bleven zijn ideeën bewaard en zo af en toe duiken zij weer op in de kerkgeschiedenis. Ook heden ten dage zijn er vele christenen, bijvoorbeeld de Unitariërs, die het dogma van de drie-eenheid verwerpen. In Nederland worden zij door de christelijke wereld volkomen genegeerd en doodgezwegen. In Engeland en Amerika vormen zij geaccepteerde kerken.

Het voorstellen van abstracte begrippen als een persoon, is een literaire stijl, die 'personificatie' wordt genoemd en herhaalde malen in de Bijbel voorkomt. Personificatie is niet bedoeld om precieze uitspraken te doen over het Wezen van God en de relatie tussen de Vader en de Zoon. Dat in vroege tijden christenen dat wel gedaan hebben om hun godsbeeld Bijbels te ondersteunen, is een onjuist gebruik van de Bijbel geweest. Het spraakgebruik in het Nieuwe Testament geeft alle aanleiding Jezus niet als God te zien! De HERE (JHWH) is de waarachtige God, Hij is de levende God (Jeremia10:7).

Verdere gegevens over het vroegste christendom met betrekking tot de drie-eenheidsleer

De geschiedenis van het vroegste christendom is een zeer complexe aangelegenheid door verkeerde ontwikkelingen in de geloofsleer. Het Evangelie van Jezus de Messias is begonnen onder het Joodse volk. Toen kwamen de eerste Joodse christenen op de sabbat bijeen rondom de Wet en de Profeten. Er was tegelijk de verwachting van de uitbreiding van het Koninkrijk der hemelen (zie Pinkstertoespraak van Petrus in Handelingen 2). Talloze diaspora-Joden woonden echter reeds ver buiten het Beloofde land in de grotere steden rondom de Middellandse Zee, vooral in Rome en Alexandrië. In Alexandrië vormden zij zelfs een derde deel van de bevolking. In deze stad waren de Joden sterk beïnvloed door het Griekse Hellenisme. Hun taal was het Grieks en hun Bijbel de Septuaginta (LXX), de Griekse vertaling van het Oude Testament. De Joden, zowel binnen als buiten Israël voor zover bereikbaar, gaven op het laatst weinig gehoor aan het Evangelie van de twaalf apostelen. Daarentegen de heidenen wel, zij het niet zo massaal als door velen wordt verondersteld. De Twaalven wendden zich met hun boodschap ook tot de heidenen. Later zal de apostel Paulus spreken over een gemeente Gods van Jood en Griek (heiden) met hemelse roeping voor zowel Joden als heidenen. Romeinen 9 getuigt van het voorlopig ter zijde gesteld zijn van Israël als heilsorgaan. De Joodse gemeente met haar aardse roeping zal blijven voortbestaan vanwege haar eigen bestemming in de toekomst. Hiermee was Gods bedoeling, om Israël, als eerstgeborene, hoofd te zijn van alle volkeren, niet verloren gegaan (Deuteronomium 28:13). Aparte Joodse gemeenten werden nog steeds aangetroffen onder andere bij de Ebionieten in de Golanvlakte tot ongeveer in de 5e eeuw toe. In Romeinen 11:1-15 wordt door Paulus de retorische vraag gesteld: 'Zij zijn toch niet gestruikeld dat zij wel vallen moesten? Volstrekt niet. Door hun val is het heil tot de heidenen gekomen'. Het is duidelijk, dat er nog een rijke toekomstverwachting ligt voor Israël gericht op het Koninkrijk Gods op aarde. Petrus spoorde de Joden aan alsnog in Jezus als de Messias te geloven (Handelingen 3:12-26) door tot berouw en bekering te komen, opdat er tijden van verademing mogen komen van het aangezicht des Heren. Dit is in het Koninkrijk der hemelen dat komen zal vóór de Wederkomst, opdat daarna God (opnieuw) de Messias zal zenden, Die de hemel moest opnemen tot de tijden van de wederoprichting van alle dingen, waarover God reeds gesproken heeft bij monde van Zijn heilige profeten. Dit houdt in de verzoening van alle dingen opdat God alles in allen zal zijn (1Korinthe 15). Doch voorlopig is er een gedeeltelijke verharding over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnen gaat en aldus zal gans Israël behouden worden (Romeinen 11:25-36).

Nu Israël voorlopig terzijde is gesteld, predikte Paulus een 'ander' evangelie binnen het kader van het evangelie, dat tevoren was verkondigd omtrent het evangelie van Christus (Galaten 1:6-9). Zo was er toch het onderscheid tussen Paulus' evangelie vanwege de hemelse roeping en dat van de Twaalven met haar aardse roeping.

In 1Korinthe 12:12-27 is er sprake van een lichaam (organisatie) met vele leden, dat Christus toebehoort, maar niet met Hem samenvalt.

In de Efeze- en Kolossenzenbrief spreekt Paulus over Het Lichaam, waarvan Christus Zelf het Hoofd is. De leden ervan zijn volkomen één met Hem en is veel méér dan het lichaam in Romeinen 12 en Korinthe 12 vanwege de overhemelse roeping. Dit overtreft alles, wat niet eerder is geopenbaard (Efeze 3:9). Het gaat hier om een weg regelrecht tot Christus. Deze laatste Gemeente Gods van Paulus voor Griek en Jood (let op de omgekeerde volgorde) stelt tevens de nieuwe mens(heid) voor naar het beeld van God, Die hem geschapen heeft, waarin niet is Griek en Jood, besnijdenis (Israël) en voorhuid (onbesneden heidenen), maar waar Christus is alles en in allen. Dat is tegelijk de bestemming van de totale mensheid. Hier wordt gedacht als deel voor het geheel, het 'pars pro toto'. Deze Gemeente Gods met overhemelse roeping zal geen taak hebben in het Koninkrijk der hemelen van vóór de wederkomst. Dit is weggelegd voor de Joodse Gemeente met de daarbij behorende heidenen met aardse zegeningen, die eenmaal zullen uitgroeien tot één groot volk c.q. tot een grote schare van bekeerde heidenen, die niet te tellen is in het Koninkrijk der hemelen, terwijl in ditzelfde Koninkrijk de Gemeente Gods van Jood en Griek met haar hemelse roeping zal uitgroeien tot een 'menigte van volken', die zich zowel in de hemel (universum) als op aarde verkeren. De Gemeente Gods met overhemelse zegening zal in elk geval vóór de Wederkomst worden opgewekt door uit-opstanding om met Christus te zijn en tezamen met Hem op de wolken te verschijnen bij Zijn wederkomst.

Na deze voorstelling van zaken omtrent de drie verschillende Gemeenten zien wij vrij spoedig daarna de grote verwarring in leer en leven van de eerste christenen na Paulus' dagen, met name die van de heiden-christenen. Aanvankelijk werden de heidenen aangetrokken door de Twaalven en later door de apostel Paulus met hun Evangelie van Christus, met hun verheven godsdienst en verering van de God van Israël. De bekeerde heidenen door de Twaalven betroffen de 'Jodengenoten', de 'Godvrezenden' of de 'vereerders' van God. De Jodengenoten, die Gods Woord aanvaardden, werden vanzelf de brug van de christelijke gemeenten naar de Grieks-Romeinse wereld. Dit zelfde gold ook voor de Gemeente Gods van Jood en Griek met een 'ander' Evangelie en natuurlijk ook voor de Gemeente Gods van Griek en Jood van Paulus' tweede bediening na Handelingen 28:28 in 60 na Christus Paulus stierf in 67 even voor de verwoesting van de tempel te Jeruzalem in 70.

Erkend moet worden, dat de dwaalleringen van de heiden-christenen niet alleen zijn voortgekomen uit hun de Griekse cultuur en denkwijzen, maar ook zijn ontstaan door de filosofie van de Joodse geleerde Philo van Alexandrië, een oudere tijdgenoot van Jezus die streefde naar verzoening van de Tenach met de Griekse wijsbegeerte. De Alexandrijnse Joden bleven evengoed de synagogediensten bezoeken en indien mogelijk trokken zij op naar de grote feesten te Jeruzalem, waarbij door hen ook het tempelgeld werd betaald.

Philo van Alexandrië is voor de (verkeerde) ontwikkeling van de vroegste geschiedenis van het christendom van groot belang geweest, want langs zijn wegen werd ook in de vroegste christelijke theologie na Paulus' dagen een synthese van Evangelie en Griekse wijsbegeerte gezocht. Het ligt voor de hand dat Philo's leer de Grieks denkende christenen bijzonder

aansprak. Zo kwam er vrij spoedig grote verwarring door de Griekse invloeden op de eerste christelijke gemeenten waarbij tegelijk de dwaalleringen, waarvoor Paulus beducht was geweest, op grote schaal konden ontstaan. De verkeerde ontwikkeling had plaats zowel vóór als na de vervolgingen van christenen door keizer Nero (64) en keizer Domitianus (81-96) tot aan Trajanus (98-117), waarbij de vervolgingen minder heftig werden. De bloedgetuigen, ('het bloed der martelaren is een zaad', volgens de Kerkvader Tertullianus), die het lot van hun Heer (Kyrios) Messias deelden vanwege hun marteldood maakten enerzijds de verdere groei van de christenheid in de diverse delen van het Romeinse Rijk mogelijk; anderzijds ontwikkelden zich de christelijke dwaalleringen hoe langer hoe meer, ondanks de druk van de vervolgingen van de diverse Romeinse keizers.

In de eerste helft van de tweede eeuw traden de Apologeten (geloofsverdedigers) op met hun verdedigingsgeschriften, onder andere die van Justinus de Martelaar in Rome (165). Hij schreef 'Apologie' en 'Gesprek met de Jood Tryphon'. Ondertussen kenmerkten de eerste eeuwen zich door een groeiend christendom waarin het langs andere wegen Griekswijsgerig denken en oude mythologie vormen aanwenden van vals geloof en speculatie met anti-joodse tendensen, waarbij heel wat schakering mogelijk is zoals in de Gnosis. De oorsprong van de vorm van syncretisme in de Gnosis ligt in het Oosten onder andere in Syrië, maar trachtte zich naar het westen te verbreiden in een wereld, die hunkerde naar mysterie-godsdiens in de meest bizarre vormen. De Gnosis en de jonge christelijke Gemeente hadden een sterke aantrekkingskracht op elkaar, zodat de christelijke Gnostiek ontstond ten koste van de zuivere Evangelische boodschap.

Reeds in de na-apostolische tijd moeten wij dus een bedenkelijke aanpassing van het Evangelie aan de Griekse moralistisch-rationalistische tijdgeest constateren zoals die reeds in het program van de Apologeten aanwezig was, waarbij het Evangelie de ware vervulling is van de idealen van de Griekse geest door toepassing van het Logos-begrip omstreeks het jaar 150. Er waren heel veel speculaties over de verhouding van God-Logos-werelden. Deze Logos als Grieks denkbeeld was in menselijke gedaante op aarde verschenen, waarbij Christus als een halfgod verschijnt en geen verzoenen of verlosser is, maar slechts een leraar en voorbeeld. De Kerkvader Tertullianus uit Carthago heeft de apologische opvatting van de 'Logos' als een lagere god uitgewerkt. Van Tertullianus zijn diverse theologische termen afkomstig, zoals 'verdienste', 'drie-eenheid', 'twee naturen, één persoon', die zich later in de christenheid als theologische termen hebben doorgezet. Deze vormgeving is in vele opzichten in de westerse theologie gebleven. De Kerkvader Cyprianus (250) heeft haar praktisch toegepast; Augustinus (350) mythisch verdiept. Zij beschermden hun eigen theologie tegen de uitholling daarvan door de gnostische theosofie.

Zo gezien kan het niet anders, of deze heidens-christelijke theologen met een anti-joodse houding hadden een funeste invloed op het ware belijden van Jezus als de Messias dat tot op vandaag doorwerkt in praktisch alle kerken. Men heeft de Alexandrijnse presbyter Arius niet gevolgd, die met zijn bisschop Alexander in conflict kwam om zijn krasse uitspraken over Christus. Arius begreep, dat het gangbare spreken over een 'tweede God', of de 'halfgod' een tegenspraak in zichzelf is, als in de bijbel over één God gesproken wordt (318). Zo ging hij de strijd aan met Anthanasius, die de wezenseenheid van de Vader en de Zoon verkondigde. De strijd voor of tegen Arius werd zo heftig, dat hij ook de aandacht trok van keizer Constantijn de Grote van Rome. In de stad Nicea kwam in 325 een door hem uitgeroepen concilie bijeen. Aan de tactiek van de keizer Constantijn en zijn raadgevers is het te danken, dat een formule werd gevonden voor de drie-eenheidsleer, waardoor de veroordeling van Arius de strijd beslecht scheen.

God de HERE

In het algemeen is God geen onbekende. Er is 'iets'; er is een 'God'. In de Kerk gaat het om veel méér dan alleen maar om het woord of het begrip 'God'. Zowel binnen als buiten de Kerk worden godsbeelden gemaakt naar óns beeld en naar ónze gelijkenis. Voor de meeste christenen is God Degene Die Zich geopenbaard heeft als Vader, Zoon en Heilige Geest. Voor de moderne, gesecculariseerde, mens is de hemel al lang leeg. Hij gelooft niet meer in een God in de hemel en heeft aardse afgoden in aardse omstandigheden en gegevenheden.

De verheven God kan niet ingevoegd worden in ons wereldbeeld omdat Hij nu eenmaal geen deel uitmaakt van het heelal. Hij is immers de Schepper van de hemel en de aarde. Zijn bestaan is niet te 'bewijzen'. Hij is geen object van ons kennen. Hij is weliswaar een geheimenis maar geen raadsel. God bewoont het voor mensen ontoegankelijk licht (1Timoteüs 6:13-16). Toch kan de mens God naar zijn heil vragen en kan Hij ons op wonderbaarlijke wijze openbaren: 'Zie, hier ben Ik!'. In de geschiedenis van het volk Israël wordt het volk meerdere malen voor de keuze gesteld de HERE (JHWH) te dienen of de afgoden (Jozua 24:14, 15; 1Koningen 18:21).

Met de erkenning van de God en Vader van onze Here Jezus de Messias, als de éniige God, zijn alle andere goden geoordeeld en verworpen als afgoden. God is de geheel Andere, Die al het geschapene overstijgt. Hij is de Elohim van Genesis 1:1, de Machtige, de Macht achter de natuur, want dat betekent Elohim. Hij is de God, die bóven de afgoden staat.

JHWH is de naam van de ware God (Elohim), de God van Abraham, Isaak en Jakob, de God van de Bijbel. De Hebreeuwse letters JHWH, het zgn. 'tetragrammaton', de naam van God, zijn in onze vertalingen weergegeven met HE(E)RE. Hij is onze God (Exodus 3:13-15; Psalm 48:1, 15), Die men slechts kan kennen via Israël. Het heeft Hem behaagd Zich aan de mens bekend te maken (Psalm 82:1; 86:8; 93:3; 136:2; 138:1) opdat het Zijn volk duidelijk zou worden dat Hij de **éniige God** is. Hij is de God van het heil, maar blijft in Zijn openbaring de Verborgene. Wij kunnen Hem nooit narekenen en doorgronden (Jesaja 55:8, 9).

'God is geest', zegt Johannes 4:24. In de Bijbel is geest meestal de tegenstelling van 'vlees', maar God is niet de tegenstander van het 'vlees', van de 'stof'. In menselijke, filosofische, beschouwingen is de 'stof', het materiële, ondergeschikt aan de geest en van generlei waarde.

Toch is de mens geschapen uit het 'stof der aarde' en tegelijk naar Gods beeld en gelijkenis (Genesis 1:27; 2:7). 'God is geest' wil niets anders zeggen dan dat God een geheel andere bestaansvorm heeft dan de mens, Zijn schepping. Hij is vrij van het 'vlees', daaraan niet gebonden, zoals de mens.

Van God wordt ook gezegd dat Hij liefde is (1Johannes 4:8). God heeft niet alleen de eigenschap liefde, Hij IS liefde. Wie in de Schepper gelooft, gelooft in de liefdesrelatie van God met de mens. Dat mag de mens nooit verleiden tot verering van de schepping of tot vergoddelijking van de mens.

God staat echter niet alleen bóven Zijn schepping, Hij is er ook aan verbonden. Het deïsme leert dat God de wereld wel op gang gebracht heeft, maar verder heeft overgelaten aan haar eigen wetmatigheden. God laat het werk van Zijn handen niet vallen (Psalm 138:8). God geeft ons de zekerheid dat HIJ ons geschapen heeft. Dat ons leven en bestaan niet toevallig zijn en niet het resultaat zijn van natuurlijke omstandigheden en de wil van mensen, maar een

scheppingsdaad van God. Hij is ook de God van de voorziening. Dat bleek al uit Genesis 22:14, maar vooral ook uit Romeinen 8:32:

Hoe zal Hij, die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken?

De absolute Eenheid van God vormt nog steeds de grondslag van het Joodse geloof. De Joden hebben tijdens de Babylonische ballingschap en na hun verstrooiing in het jaar 70. overal in de heiden-wereld met haar veelgodendom de Eenheid Gods geproclameerd.

Hoor, Israëel, de HERE (JHWH) is onze God; de HERE is één! (Deuteronomium 6:4).

Natuurlijk is allereerst getalsmatig 'één' bedoeld; ook als in de grondtekst niet 'aleph' staat, maar 'echad', die een eenheid aanduidt, een samengestelde eenheid van alle mogelijke Goddelijke eigenschappen. Zo vormen Gods Woord en Zijn Heilige Geest een onlosmakelijke eenheid met de HERE. Het woord 'echad' kan niet slaan op meerdere personen, die dan samen een eenheid zouden vormen. God zou dan op deze wijze in Zichzelf verdeeld zijn. Joodse mensen leren ons, dat God een absolute eenheid is, zodat God niet uit meerdere personen is samengesteld, Die samen en ieder persoonlijk God zijn. De overtuiging dat er één God is, is zo diep ingeworteld in het Joodse eenheidsdenken, dat vele Joden christenen beschouwen als afgodendienaars omdat ze volgens hen drie goden aanbidden: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

De 'eenheid' Gods, in de zin van 'echad' houdt tevens in de 'eenheid' Gods met de wereld in Zijn liefde. Hij strekt Zijn handen uit naar Zijn schepping.

Het wonder van het Woord

Het Woord was aanwezig bij de schepping, want het Woord hoort immers bij de Schepper van hemel en aarde. God sprak en het was er (Psalm 33:9). Vanaf het begin was het Woord bij God. In Johannes 1:1 lezen we:

In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God.

In de Griekse grondtekst staat niet 'het Woord was God', maar 'God was het Woord'. God en Zijn Woord zijn onafscheidelijk met elkaar verbonden. Door Gods Woord zijn **alle dingen** geworden in de hemel en op aarde. Zonder dit Woord is geen ding geworden (Johannes 1:3). Het is het Woord dat schept. Het Woord houdt leven in, Goddelijk leven en het is het Licht voor de mensen (Johannes 1:4). Het Woord is **niet** hetzelfde als de Zoon van God, Jezus de Messias, die in de dogmatiek is vergoddelijkt tot God de Zoon. Het Woord hoort bij de Vader, **Hij** spreekt tot ons in Zijn Woord,

Het Woord van God is in Jezus de Messias nooit eerder zo nabij en intensief geweest. Het vleesgeworden Woord bij de apostel Johannes is de belichaming van de Tenach, het Oude Testament.

Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene des Vaders, vol van genade en waarheid' (Johannes 1:14).

In Openbaring 19:13 wordt aan Jezus Messias de naam 'Het Woord Gods' gegeven.

God heeft tot ons gesproken in de Zoon (Hebreeën 1:1-2), in Wie God Zijn welbehagen heeft, hoort naar Hem (zie Mattheüs 17:5). Hij is en blijft Gods Zoon, Zelf **onderworpen** aan de Vader, opdat God zij alles in allen (1Korinthe 15:28). Gods Woord moet bewaard worden, **alleen in dit Woord** is de liefde Gods volmaakt geworden. Wij leren God kennen door het Woord (1Johannes 2:5). Het is óók waar, dat wij God kennen in Zijn Zoon Jezus Christus, maar daarom is Gods Woord niet hetzelfde als de Zoon van God.

Het gaat om de openbaring van Gods woord door Jezus de Messias. Alle voorafgaande openbaringen in het Oude Testament waren slechts onvolledig of fragmentarisch, maar spraken over de ware God, Die sprak, maar tegelijk ver weg en onzichtbaar was, hetzij in de Godsverschijningen zoals aan Abraham, Isaak, Jakob, Mozes, Gideon, hetzij in de wonderen en tekenen, visioenen, dromen, enz. bij de profeten. De openbaring van Gods woord werden bij de profeten beheerst door de Geest van God. De Engel des HEREN wordt vaak gelijkgesteld met God als de vooruit grijpende en tijdelijke verschijning van Jezus Christus. Dit is ten onrechte. De engel is slechts de boodschapper van Gods Woord. Niemand heeft ooit God gezien. De **eniggeboren** Zoon, die aan de boezem van de Vader is, die heeft Hem doen kennen (Johannes 1:18). Niemand kent de Vader dan de Zoon en aan wie de Zoon het wil openbaren (Mattheüs 11:27).

God Zelf heeft tot ons gesproken in de Zoon (Hebreeën 1:1). Jezus erkent Zelf, dat de Woorden Gods Hem gegeven zijn (Johannes 17:8). God heeft woorden van 'eeuwig' leven (Johannes 6:68). De woorden, die Jezus tot Israël gesproken heeft, zijn geest en leven (Johannes 6:63).

De heilige Geest

Over de heilige Geest bestaat veel misverstand. In tegenstelling tot wat geloofsbelijdenissen ons willen doen geloven is de heilige Geest géén persoon, géén zijnswijze zoals de Vader en de Zoon. De Geest hoort echter, net als het Woord, wel bij God en gaat van God uit. Het is de uitstraling van Zijn Wezen, zoals de zonnestrallen van de zon komen. De heilige Geest als zodanig is dus wel Goddelijk, waarmee de mens in beperkte mate geconfronteerd kan worden.

Hoewel God niet in menselijke termen te beschrijven valt, kunnen we ons toch een voorstelling maken van God en de heilige Geest. Wij zijn immers geschapen naar Gods beeld en gelijkenis (Genesis 1:26). Ook de mens heeft een geest, maar die staat niet los van hem. De geest is een deel van de mens en kan niet los van de mens opereren. Hij hoort bij de mens. Zo ook is de Geest van God onlosmakelijk met God verbonden en treedt niet als een zelfstandige persoon op. God en Zijn Geest zijn één, net zoals de mens en zijn geest één zijn.

De verwarring rond de heilige Geest werd in de hand gewerkt doordat de Kerk zich vrij laat ging afvragen wat de Heilige Geest is. Op het concilie van Constantinopel in 381 werd van de Heilige Geest gezegd: 'Die Heer is en levend maakt, Die van de Vader uitgaat, Die tezamen met de Vader en de Zoon aanbeden en verheerlijkt wordt'.

Verwekt door de Heilige Geest is Jezus dé Zoon van God bij uitstek. In Lukas 1:35 zei de engel Gabriël tot Maria:

Zie de Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom zal ook het heilige, dat verwekt wordt, Zoon Gods genoemd worden'.

Deze Geest gaat van de Vader uit, die evenals het Woord, bij God hoort. Door middel van Zijn Geest bevestigde God de Vader bij de doop van Jezus in de Jordaan dat Jezus Zijn Zoon was (Mattheüs 3:16, 17; Markus 1:10,11; Lukas 3:21,22). God bevestigde hiermee de hemelse oorsprong van Jezus. Het is en blijft een groot Godswonder dat Jezus, door de werking van Gods Geest, geboren is uit een maagd zonder de medewerking van een man. Dat wonder is voor ons ondoorgrondelijk en blijft het geheim van God.

De kerkgeschiedenis leert ons dat wanneer de Geest, onterecht, als een Goddelijke Persoon, naast Christus komt te staan, men vroeg of laat Christus los laat om geheel en al in de Geest te leven. Het gevaar daarvan is dat de menselijke geest gezien wordt als de Goddelijke Geest, met als gevolg dat alles wat in de **menselijke** geest opkomt beschouwd wordt als afkomstig van God. Een probleem wat we heden ten dage zien in de vele Pinksterkerken en gemeenten.

Wel is de Heilige Geest gepersonifieerd als de Trooster, namelijk de Heilige Geest, die komen zou nadat Jezus ten hemel was gevaren (Johannes 14:16,26; 15:26; 16:7). De Heilige Geest kan in de Messiaanse tijd de aarde bereiken op een zodanige wijze dat de gloed van Gods majesteit de zondige mens niet kan verteren.

De relatie tussen de Vader en de Zoon

We hebben gezien dat men al vrij vroeg binnen het christendom getracht heeft de relatie tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest onder woorden te brengen. Na veel strijd en bloedvergieten werden christenen gedwongen de kerkelijke leer van de drie-eenheid te aanvaarden. Aanvankelijk betrof het de strijd om de godheid van Jezus en pas later om de positie van de Heilige Geest. Tot op vandaag wordt Jezus de Messias in de kerkelijke traditie als God gezien.

De Eerstgeborene van Gods ganse schepping, de Zoon van God, als het meest bijzondere en uitnemende Schepsel Gods, dat in de Goddelijke overhemelse sfeer, zich denken laat, is door Zijn hemelse vader naar de aarde gezonden, waarbij de Zoon van God de gestalte van een dienstknecht had aangenomen om niet alleen de mensheid van zonde en dood te verlossen, maar het gehele universum, want aan Jezus is gegeven alle macht in de hemel en op aarde (Mattheüs 28:18).

Een duidelijk schriftbewijs dat het niet gaat om God de Zoon, als Tweede Persoon in de drie-eenheid, zoals aangenomen op het concilie van Nicea (325), onder grote druk van keizer Constantijn de Grote, is Johannes 20:17, waar Jezus tot Maria Magdalena zegt:

Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God.

Jezus geeft duidelijk te kennen, dat Hij niet God Zelf is. JHWH, (HERE) is de waarachtige God (Jeremia 10:7) en Hij zegt in Jesaja 45:5:

Ik ben de HERE (JHWH); en er is geen ander; buiten Mij is er geen God.

Door onjuiste vertalingen wordt op diverse plaatsen de schijn gewekt, dat Jezus op gelijk niveau staat met God. Echter: hoe kan God zich door God verlaten voelen aan het kruis

(Mattheüs 27:46)? Dit kan alleen de Zóón van God zijn, als schepsel Gods, Jezus de Messias. Een en ander ter wille van de redding van de schepping. Hiermee erkennen wij de Messias als de Zoon van God, niet als God de Zoon. Jezus deelde reeds in Gods heerlijkheid in het overhemelse vóór Zijn geboorte in Bethlehem (Johannes 1:14; 17:5). Hij is het Beeld van de onzichtbare God, de Eerstgeborene der ganse schepping (Kolossenzen 1:15). Als er gesproken wordt van Eniggeboren Zoon (Johannes 1:18; 1Johannes 4:9), dan heeft de Zoon een begin gehad in de Goddelijke wereld en kan Hij onmogelijk God zijn. De Zoon van God had gestalte (Grieks: 'morphé' = (uiterlijke) vorm, gestalte, gedaante) in de overhemelse sfeer, zoals Hij op aarde een gestalte van een mens had. In dat verband lezen we in Filippenzen 2:6,7:

Die, in de gestalte Gods zijnde, het Gode gelijk zijn niet als een roof heeft geacht, maar Zichzelf ontledigd heeft, en de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen en aan de mensen gelijk geworden is'.

In 1Johannes 5:6-8 wordt schijnbaar van de Drie-eenheid gesproken: Drie personen, zoals in de christelijke wereld in het algemeen wordt aangenomen, op gelijk niveau, die te zamen één God zijn. Wij lezen:

Want drie zijn er, die getuigen [in de hemel: de Vader, het Woord, en de Heilige Geest; en deze drie zijn één. En drie zijn er, die getuigen op aarde]: de Geest en het water en het bloed, en de drie zijn tot één'.

De tussen [] haken staande woorden komen pas voor het eerst voor in de Latijnse vertaling, de Vulgata van de Kerkvader Hiëronymus (2e helft van de 4e eeuw). In de oorspronkelijke handschriften komen deze woorden **niet** voor, vandaar dat de meeste hedendaagse bijbelvertalingen deze woorden tussen [] haken zetten.

Het is overigens terecht dat de Vader, het Woord (niet Jezus) en de Heilige Geest één zijn als behorend bij de éne God. De Geest en het Water en het Bloed staan op één lijn, maar daarom staat de Geest niet op gelijk niveau als Water en Bloed (= Jezus). Water en bloed vloeiden uit Zijn zijde bij Zijn kruisiging en kunnen vereenzelvigd worden met de Messias, maar niet met de Geest des Heren, die op Hem was (Lukas 4:18).

Sommigen zullen op grond van 1Johannes 5:20 (Statenvertaling) zeggen dat Jezus gelijk is aan God. De tekst zegt:

Doch wij weten, dat de Zoon van God gekomen is en heeft ons het verstand gegeven dat wij den Waarachtige kennen; en wij zijn in den Waarachtige, namelijk in Zijnen Zoon Jezus Christus. Deze (Grieks: 'houtos') is de waarachtige God en het Eeuwige Leven'.

Jezus toch gelijk aan God? Ja, zo zegt de vertaling! Bij nadere studie van de grondtekst van 1Johannes 5:20 zullen we toch tot een andere conclusie moeten komen. De vraag is, waar het aanwijzende voornaamwoord 'houtos' naar verwijst. Is dat naar de 'Waarachtige', God, of naar Jezus Christus, de Zoon? De Statenvertaling is daar heel stellig in en zegt 'deze' en dan kan het alleen slaan op de woorden die vlak vóór 'deze' staan, en dat zijn de woorden 'Zijn Zoon Jezus Christus'. Dus verwijst 'deze' ('houtos') naar Christus en kun je uit de tekst lezen dat Jezus de waarachtige God is. Dat past natuurlijk precies voor allen die in een Drie-enige God geloven.

De NBG-vertaling vertaalt 'houtos' met 'dit'. Een aanwijzend voornaamwoord dat even goed kan verwijzen naar 'de Waarachtige', iets verder terug in de tekst. Dat past weer in het straatje van mensen die Jezus niet gelijk zien aan God. In dit verband is het opmerkelijk dat de Studiebijbel, uitgave 'In de Ruimte' te Soest, in het commentaar bij deze tekst zegt: 'Houtos (deze, dit) kan zowel betrekking hebben op Jezus Christus als op God'.

In de laatste zin 'Dit is de Waarachtige God en het eeuwige leven' (NBG-vertaling) kunnen de woorden 'het eeuwige leven' een synoniem zijn voor Jezus Christus **in** wie wij aionisch leven verkrijgen. Daaruit kan men de conclusie trekken dat hier sprake is van **twee verschillende** personen. Deze tekst zegt echter niets over het al of niet gelijk zijn van de Waarachtige en Jezus Christus. Het spraakgebruik in de rest van het Nieuwe Testament geeft alle aanleiding, dat de Zoon niet gelijk staat met God de Vader.

Velen blijven stellen: wij lezen toch in een aantal Bijbelteksten dat deze Zoon van God ook God is? Maar de grondteksten, die overigens dikwijls moeilijk te vertalen zijn, leren anders, zoals we al in twee teksten gezien hebben!

Het kan niet genoeg worden herhaald: JHWH alleen is de God van Israël. Het **'Ik ben, Die Ik ben'** van JHWH in Exodus 3:14 is niet hetzelfde als de uitspraken van Jezus, zoals 'Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven', 'Ik ben de Deur', 'Ik ben het Licht der wereld', 'Ik ben de Alpha en de Omega', en andere.

Bij deze uitleg is er geen sprake van verloochening van de Messias als Zoon van God. Paulus zegt in Romeinen 1:3, 4:

aangaande zijn Zoon, gesproten uit het geslacht van David naar het vlees, naar de geest der heiligheid door zijn opstanding uit de doden verklaard Gods Zoon te zijn in kracht, Jezus Christus, onze Here ...

Here is hier de titel van de Messias in de betekenis van heerser (Grieks: 'kurios') en is niet hetzelfde als Jahwe, vertaald met HERE. Wij kunnen niet over de Messias spreken als God, de Vader gelijk, wel als het Beeld van God.

We moeten dus niet de kerkvader Athanasius geloven met zijn onschriftuurlijke leer van de Drie-eenheid Gods. De Schrift zegt, dat alleen God de Vader God is; Jezus Christus is de Zoon van God, door Wie alle dingen zijn (1Korinthe 8:6). Voorts zegt de Schrift, dat Christus het **begin** is van Gods schepping (Openbaring 3:14), de **eerstgeborene** van alle schepsel (Kolossenzen 1:15). Zo is Christus door God geschapen in de overhemelse sfeer als Zoon van God, als Gods bijzonderste hemelse wezen in de hemel der hemelen. God de Vader is begonnen Zijn Zoon te scheppen, Gods eerstgeboren Zoon. In die Zoon heeft Hij alles geschapen, wat geschapen is in de hemelen en op de aarde; in Hem en door Hem en tot Hem (Kolossenzen 1:16).

Christus draagt evenwel Goddelijke namen. Maar is niet dezelfde, noch de gelijke van de Vader, die niemand ooit gezien heeft, noch zien kan (1Timotheüs 6:16). Wel is de Zoon van God gelijkvormig aan God de Vader, maar niet gelijk aan God. Die goddelijke naam van Jezus vinden we in de uitroep van Thomas: **'Mijn Heer en mijn God'** (Johannes 20:28). Thomas zag achter de Messias Zijn Vader, de God van Israël. Thomas zag de Messiasprofetie vervuld. Zowel Petrus als Paulus gebruiken die naam in hun brieven.

Niettemin is er de genade van de Here Jezus Christus, naast de liefde van God en naast de gemeenschap van de Heilige Geest (2Korinthe 13:13), maar dat betekent niet de kerkelijke Drie-eenheid Gods. Als Christus met God wordt vergeleken, dan wil dit slechts zeggen: zó is God!

Ten onrechte wordt een beroep gedaan op 1Korinthe 3:23, als zou de Messias ook God zijn. Van de Gemeente Gods wordt gezegd: '**Gij zijt van Christus**', maar van de Messias wordt op Zijn beurt gezegd: '**en Christus is van God**'. Met andere woorden afkomstig uit de goddelijke wereld. Hij is geen God de Vader zelf. Zouden wij Jezus ook als God willen erkennen, dan zijn wij in overtreding van het Joodse gebod in Ex.20:3, waar staat:

Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben '.

Christus de Heer, de Kyrios

In Lukas 2:11 wordt de Messias aangeduid als 'Christus, de Heer'. Hij kreeg de naam 'Jezus' (Mattheüs 1:3; Lukas 1:31). Ook Paulus noemt Jezus Christus onze Heer (Romeinen 1:15).

Eens klonk de roep in de wereldgeschiedenis: 'Jezus Christus is de Heer!, Kyrios, Jesus Christos!'. Het 'HERE' in het Oude Testament heeft niet dezelfde betekenis als de 'Kyrios' in het Nieuwe Testament. 'HERE' is de vertaling van de Naam van God, die aangeduid wordt met de Hebreeuwse letters JHWH, terwijl het Griekse 'Kyrios', Heer, een titel of een aansprektitel is.

God heeft Jezus tot een Kyrios, een Heer, en tot een Christus gemaakt (Handelingen 2:36). Met deze titels belijdt een christen wat Jezus voor hem geworden is en zijn zal. Historisch gezien is het niet helemaal duidelijk hoe men aan de titel 'Heer' voor Jezus gekomen is. Sommigen menen dat men deze titel op Jezus heeft toegepast als de in het hellenistische Egypte bekende titel van de goddelijke wereldheerser. Anderen menen dat het hier gaat om de titel die in Syrië een cultische godheid toekwam. Nog weer anderen zeggen dat het hier gaat om een titel van de Romeinse keizer. Jezus als Kyrios wordt dan gezien als tegenhanger van de Romeinse keizer. Mogen wij deze historische gegevens over 'Heer' (Kyrios) zomaar toepassen op de Oudtestamentische Godsnaam JHWH?

De Zoon van God is in de goddelijke wereld, levend in de goddelijke sfeer van God, héél dicht bij Zijn Vader, het meest van alle goddelijke wezens in de overhemelse sfeer. Daarvan kunnen wij ons geen voorstelling maken. Deze Zoon is door de Vader naar de aarde **gezonden**, om mens te worden met alle mensen, uitgenomen de zonde. Hij is het, die op deze aarde in de menselijke wereld **gehoorzaam** is geweest tot de dood toe.

Het concept, dat de Messias uit de goddelijke wereld moet komen, vinden we vaak in de Joodse literatuur. Het **gezonden** worden en het **gehoorzaam zijn** zeggen iets over de ondergeschikte positie, waarin de **Zoon van God, de Mensenzoon**, zich bevindt. Jezus zegt zelf:

De Vader is méérder dan Ik (Johannes 14:28).

De relatie tussen God en Zijn Messias, is uitgedrukt in de beeldtaal van de relatie tussen een vader en een zoon, vanwege een bijzondere innige band van liefde. De Vader en de Zoon waren reeds vóór de aionen er kwamen (1Korinthe 2:7). Zij zijn één, maar staan daarom niet

op gelijke hoogte. Het is God, die door Zijn Zoon het 'aionisch' leven geeft, het 'eeuwse' leven. Het gaat om God, de Vader én Jezus Christus, de Eniggeboren Zoon van God.

Jezus is te allen tijde dé Weg, dé Waarheid en hét Leven voor de zondaren. Echter niet alleen voor de zondaren vanuit menselijk oogpunt gezien, maar ook in kosmische zin voor alle mensen en voor de verloren schepping (Johannes 1:29).

In Johannes 5:18 (Statenvertaling) staat, dat Jezus God Zijn Vader noemde. Dit is juist. Maar Jezus de Messias heeft Zich hiermee niet gelijk gesteld aan God. Wel is Hij de gelijkenis van God, het Beeld van God. Hebréeën 1:4,5 zegt het zo:

Deze, de afstraling zijner heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen, die alle dingen draagt door het woord zijner kracht, . . . zóveel machtiger geworden dan de engelen als Hij uitnemender naam boven hen als erfdeel ontvangen heeft.

De Mensenzoon op aarde was zich hiervan bewust in Zijn gebed in Johannes 17:5:

En nu, verheerlijk Gij Mij, Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was.

Hieruit blijkt het vóór-bestaan van de Zoon van God. De Messias kon verwacht worden uit het geslacht van David langs de aardse, menselijke lijn, maar ook uit de hemelse lijn als de Mensenzoon, Die uit de hemel is neergedaald.

De Messias vertegenwoordigt God. Hij wordt door God bekleed met de hoogste macht. In de Messias komt God Zelf, ook al is de Messias geen God.

De Hervormde predikant en Messiasbelijdende Jood, ds. S. Tabaksblatt heeft een belangrijk stuk geschreven in 'Hadderech', het maandblad voor Joodse Christenen in Nederland. Op zeer verhelderende wijze heeft hij de vijf Hypostasen van het Jodendom uiteengezet en die in verband gebracht met het fenomeen van Vader, Zoon en H. Geest. Maar wie van de heidenchristenen heeft naar deze geniale Bijbelkenner geluisterd?

In deze Messias, de Rechtvaardige bij uitstek, hebben wij de voorspraak bij de Vader. Als consequent wordt volgehouden, dat Jezus tegelijk met het Woord God was, dan zou dit betekenen, dat God Zijn eigen God-zijn naar de wereld gezonden heeft. Zo is de Zoon van God een ander wezen dan God Zelf.

De term 'Zoon van God' wordt regelmatig gebruikt in de Tenach voor andere wezens, maar de Messias is de Zoon van God bij uitstek, zoals Hebréeën 1:1 laat zien:

Nadat God eertijds vele malen en op vele wijzen tot de vadersen gesproken had IN DE PROFETEN, heeft Hij nu in het laatst der dagen tot ons gesproken IN DE ZOON.

Moeten wij hieruit de conclusie trekken, dat Jezus Christus God is? Wie deze tekst zo uitlegt, ziet zich hier genoodzaakt ook de profeten tot God te verklaren. Enkele verzen verder in Hebréeën 1:2-5 wordt duidelijk gesteld dat Christus de Zoon van God is:

die Hij gesteld heeft tot erfgenaam van alle dingen, door wie Hij ook de wereld geschapen heeft. Deze, de afstraling zijner heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen, die alle dingen

draagt door het woord zijner kracht, heeft, na de reiniging der zonden tot stand gebracht te hebben, Zich gezet aan de rechterhand van de majesteit in den hoge, zóveel machtiger geworden dan de engelen als Hij uitnemender naam boven hen als erfdeel ontvangen heeft. Immers, tot wie der engelen heeft Hij ooit gezegd: Mijn Zoon zijt Gij: Ik heb U heden verwekt? En wederom: Ik zal Hem tot Vader zijn, en Hij zal Mij tot Zoon zijn.

De Zoon van God is de Eerstgeborene. De troon van de verheerlijkte Messias zien we pas zichtbaar in de eeuwen der eeuwen, dat wil zeggen in de laatste twee belangrijkste aionen (Hebreeën 1:8) De vertaling van het Bijbels Grieks speelt ook hier weer parten als hier gesproken wordt over 'in alle eeuwigheid'. In het Grieks staat: in de aionen der aionen.

Het gaat ons niet om de verloochening van de Zoon van God. Integendeel, want in de Bijbel lezen we:

En zie, een stem uit de hemelen zeide: Deze is Mijn Zoon, de geliefde, in wien Ik Mijn welbehagen heb (Mattheüs 3:17).

Al wie belijdt, dat Jezus de Zoon van God is, God blijft in hem en hij in God (1Johannes 4:15).

Hij heeft Zich van de overhemelse sfeer ontdaan, toen Hij op aarde kwam. Hij werd mens met alle menselijke eigenschappen. Filippenzen 2:5-11 geeft aan, dat God de Vader Hem tot de hoogste positie heeft gesteld, die er overigens reeds eerder was. Dit alles tot heerlijkheid van de Vader. Christus is niet gelijk aan God, maar gelijkvormig aan God, naar de gelijkenis van God, zoals eenmaal de mens, op aards niveau, naar Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis is geschapen.

Romeinen 9:5 geeft de indruk, dat Christus gelijk is aan God. We lezen:

Hunner zijn de vaders en uit hen is, wat het vlees betreft, de Christus, die is boven alles, God, te prijzen tot in eeuwigheid.

Uit de Israëlieten, welke zijn de vaders, is ook in menselijke lijn Christus voortgekomen. Voor dit heilsfeit moet God boven allen geprezen worden in de eeuwen. Zo moet Romeinen 9:5 begrepen worden. Het Bijbelse Grieks in Paulus' brieven is dikwijls zeer lastig te vertalen en juist uitgerekend in cruciale teksten zijn zeer ongelukkige vertalingen gemaakt.

Als Romeinen 9:5 als tekst woord voor woord vertaald wordt, moet de conclusie zijn dat deze tekst niet aangeeft dat Christus God is. Het ligt er eigenlijk maar net aan, hoe men de tekst wil lezen en welke 'bril' men op heeft, als men deze tekst leest. De tekst zegt niet meer, dan dat Christus boven alles is en dat God te prijzen is in de eeuwen.

Grieks: ho oon epi pantoon theos eulogetos eis tous aionas.

de zijnde op alle (dingen) God gezegend in de eeuwen.

De letterlijke tekst is: van wie de vaderen en van wie de Christus overeenkomstig het vlees betreft; waarvan God alle dingen in de eeuwen heeft gezegend. Amen.

Vertaald moet worden: Van wie de vaderen zijn en van wie wat het vlees betreft Christus is, die boven alles is, God, te prijzen in de eeuwen. Amen.

We moeten dus God prijzen, dat Christus voor ons gestorven is.

Uit Romeinen 9:5 kunnen wij niet de conclusie trekken dat de Zoon van God gelijk is aan God. Dat stemt overeen met wat Jezus zelf zei in Johannes 14:28, dat de Vader meer is dan Hijzelf. Wel blijft te allen tijde zijn woorden van kracht in Johannes 14:9:

Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien.

Deze tekst is echter geen verklaring dat de Zoon op gelijke voet staat met God.

Het is opmerkelijk dat Kolossenzen 2:9 (vergelijk 1:19) dikwijls als steunpunt wordt gebruikt om de Godheid van Jezus aan te tonen. In Kolossenzen 2:9 staat:

Want in Hem woont de volheid der Godheid lichamenlijk.

Deze tekst zou dan zeggen, dat God met Zijn ganse volheid in Jezus woonde. Zou dit waar zijn, dan zou het volle licht des Heren voor een aards wezen als de mens niet te verdragen zijn. Niemand kan Gods aangezicht zien (Exodus 33:20). God heeft gesproken door de Zoon, de volmaakte openbaring van God, als de afstraling van Zijn heerlijkheid en de afdruk van Zijn wezen.

De mens kan de Vader kennen door de Zoon: wie Mij ziet, ziet de Vader. De Vader was in zoverre in Jezus tegenwoordig, dat Hij in Hem werkte door de Goddelijke woorden en werken. De Zoon was in algehele afhankelijkheid van de Vader en zal Zich niet in de plaats van de Vader stellen.

Indien wij aan de Godheid van Jezus vasthouden, komen wij in een voortdurend conflict met de eigen getuigenissen van Jezus. Hij is de Middelaar tussen God en de mensen. Hij openbaarde hiermee God, hoe Hij is in Zijn liefde tot Zijn schepping kwam. Jezus en de Vader zijn één (Johannes 10:20). Hiermee is niet bedoeld één en hetzelfde Wezen. Jezus is door de Vader geheiligd, afgezonderd, uitverkoren en naar de aarde gezonden. Verder is er de éénheid in Liefde.

De Schrift noemt Christus de tweede Adam, de tweede mens. Hij was immers een nieuwe mens, evenals ha-Adam in de Hof van Eden als de uitverkoren mens bij uitstek, geboren door een buitengewone daad van de Geest, de kracht van de Allerhoogste, zodat Hij geen zondaar was. In alle opzichten leek Hij op de broeders (Hebreeën 2:17,4:15, hier staat niet 'gelijk', maar 'gelijkende').

Toen Hij op aarde kwam, bleef Hij in principe dezelfde Persoon, de Zoon van God, Gode gelijkvormig, hoger dan alle in Hem en door Hem geschapen wezens, het Beeld van de onzichtbare God. Hij heeft door Zijn geboorte uit Maria een andere inhoud gekregen als de Zoon des mensen. Hij was een mens geworden, een zondeloos mens, maar: een mens. Hij legde de gelijkvormigheid aan God af en werd een mens. Hij is de Middelaar tussen God en

de mensen. Hij droeg als mens de toorn Gods tegen de zonde als de tweede Adam (1Korinthe 15:45-49). De eerste Adam was een type van Christus (Romeinen 5:14). De eerste uitverkoren mens, ha-Adam, had een bepaalde roeping, maar diens werk mislukte. Ha-Adam had moeten leven **door** het geloof. Ook Christus leefde **door** het geloof. In Hebréeën 12:2 heet Hij de Hoofdleider en Voltooier van het geloof.

Voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, heeft Hij het kruis verdragen en de schande veracht. Hij voltooit ons geloof. Zijn geloof was een volkomen geloof met een gehoorzaamheid tot de dood des kruises toe. Wat heeft Christus geloofd? Alles wat de Schriften over Hem hadden gesproken.

Volgens de belijdenisgeschriften is Christus tegelijk waarachtig God en waarachtig mens, één Persoon met twee naturen (Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 19). De leer van de twee naturen, de Messias is God én mens tegelijk, een Goddelijke en een menselijke persoon verenigd in Christus, is een dwaling van het concilie van Chalcedon in 451.

Rondom het mysterie van de Vleeswording van het Woord is jarenlang strijd gevoerd onder de (heidense) bisschoppen, die als Kerk de plaats van Israël hadden ingenomen. Vandaag de dag zitten we nog met deze erfenis. De Schrift zelf spreekt niet over deze Godmens. Jezus wordt wel twintig maal een mens genoemd. Hij zegt dit ook van Zichzelf (Johannes 8:40) en in 1Timotheüs 2:5, 6 staat:

Want er is één God en ook één middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, die Zich gegeven heeft tot een losprijs voor allen.

Paulus verklaart in 1Korinthe 15:21 en 47:

Want, dewijl de dood er is door een mens, is ook de opstanding der doden door een mens. De eerste mens is uit de aarde stoffelijk, de tweede mens is uit de hemel.

Hoe kon Jezus als God aan het Kruis komen met de klacht: ‘Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?’ (Mattheüs 27:46). De christelijke traditie komt, als antwoord hierop, aandragen met de twee naturen van Christus, maar dit is onbijbels.

Als Christus de Zoon van God is, dan is gemakkelijk het wonder in te denken, dat Hij de menselijke natuur als een kleed heeft aangetrokken. Wanneer Hij een God-mens was geweest, dan had Hij de Schrift als het vastgelegde Woord van God niet behoeven te geloven. Dan had Hij door Zijn Goddelijke alwetendheid alles wel geweten. Zelf erkende Hij in Markus 13:32, dat Hij niet alles wist:

Maar van die dag of van die ure weet niemand, ook de engelen in de hemel niet, ook de Zoon niet, alleen de Vader.

Jezus moest het gewone menselijke proces doormaken van het leren van dingen en het toenemen in kennis en wijsheid. We lezen daarover in Lukas 2:40:

Het kind groeide op en werd krachtig en het werd vervuld met wijsheid en de genade Gods was op Hem.

Hij ondervroeg de leraren om van hen te leren (Lukas 2:46). Zij zaten immers op de stoel van Mozes (Mattheüs 23:2). En daar Hij geen zondaar was, was Hij in zijn ontwikkeling verder dan anderen van zijn leeftijd, zodat de leraren zich ontzetten over zijn verstand en antwoorden (Lukas 2:47). Maar ook daarna moest Hij blijven toenemen in wijsheid en in grootte en in genade bij God en de mensen en leefde door het geloof. Hij deed de wondertekenen slechts in de kracht van de Heilige Geest.

Bij de doop door Johannes de Doper (Mattheüs 3:13-17) werden de hemelen geopend en zag Johannes de Geest Gods neerdalen als een duif en op Hem komen. Hij hoorde een stem uit de hemel zeggen:

Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb.

In Jesaja 7:14 lezen we:

Zie, de jonkvrouw zal zwanger worden en een zoon baren en zij zal hem de naam Immanuël geven.

Het is zover gekomen met de christelijke leertraditie omtrent de godheid van Jezus, dat de Messias is vergoddelijkt tot Here, dat wil zeggen 'Adonai', mijn Heer, waarbij onder deze naam JHWH aangeropen mocht worden. Adonai wordt dan gelijkgesteld aan Jezus de Messias. In Jesaja 40:10 is er in de vertaling sprake van 'Here HERE'. Adonai JHWH is hier weergegeven met kleine letters en hoofdletters. Adonai zou dan betrekking hebben op Jezus Christus en JHWH op de God van Israël. Hier zou een schriftbewijs te vinden zijn dat reeds in het Oude Testament Jezus gelijkgesteld is aan God.

De tekst in Jesaja 7:14 slaat op de geboorte van koning Hizkia, waarvan de profeten hoopten dat hij een aan God gehoorzame koning zou worden, die zich zou houden aan Gods geboden. Jesaja 9:5 getuigt verder:

Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij rust op zijn schouder en men noemt hem Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst.

In het Hebreeuws staat voor 'sterke' het woord 'gibbor' en dat heeft onder andere als betekenis 'held'. In het licht van de Schrift dient gelezen te worden 'held van God' in plaats van 'Sterke God'. Ook de term 'Eeuwige Vader' is niet juist vertaald. In het Hebreeuws staat hier 'ed olam' en dat betekent 'gedurende de eeuw'. Het Kind zal als de toekomstige Koning niet eindeloos, maar gedurende een periode Vader zijn, die Israël beschermt.

Ook kan dezelfde tekst vertaald worden met: 'Wonderbare Raadsman **van** Sterke God en Vader der eeuw'. Het voorzetsel 'van' staat in de grondtekst.

De Vredevorst, Gods Zoon, de Messias, wordt in eerste instantie gezien als de gezalfde Koning van Israël, maar in de 'aionen der aionen', dat wil zeggen in de toekomstige eeuwen, zien we Hem als de Koning, die alle macht heeft in de hemel en op aarde (Mattheüs 28:17). Na de Wederkomst wordt het Messiaanse Koningschap ten volle openbaar.

Het gaat in Jesaja 9:5,6 om een zogenaamde 'ingesneden' profetie. Dat betekent dat er onderscheid wordt gemaakt tussen de eerste komst van de Messias op aarde en Zijn

Wederkomst. Eén deel van de profetie is vervuld tijdens Jezus' eerste komst op aarde en het nog niet vervulde deel zal vervuld worden bij Zijn Wederkomst in de 'aionen der aionen'.

In Openbaring 5:9 lezen we dat de heiligen in de hemel tot het Lam zingen:

Want Gij zijt geslacht en Gij hebt hen voor God gekocht en betaald . . .

Gekocht van wie? Betaald aan wie? Dat kan God niet zijn. Openbaring 5:9 zegt dat Jezus voor God gekocht is. Paulus geeft ons het antwoord:

Want er is één God en ook één Middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, die Zich gegeven heeft tot een losprijs voor allen . . . (1Timotheüs 2:6).

Eén losprijs voor állen, gekocht voor God. Een losprijs wordt betaald aan degene, die iemand gevangen of in slavernij houdt. Jezus heeft de mensheid losgekocht uit de slavernij van de zonde en verlost uit de macht van Satan.

Jezus zal Zijn, voor de mensheid zichtbare Koningschap, na de laatste twee eeuwen aan de Vader teruggeven, wanneer Hij op het einde ervan teniet gedaan zal hebben alle heerschappij en alle macht en kracht van de boze. Jezus moet als Koning heersen totdat Hij alle vijanden onder Zijn voeten gelegd zal hebben. De laatste vijand is de dood, op te vatten in universele zin. Wanneer alles onderworpen zal zijn, zal ook de Zoon Zelf Zich onderwerpen aan God, opdat God zij 'alles in allen' (1Korinthe 15:24-28).

De relaties tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest kunnen schematisch als volgt worden voorgesteld:

Goddelijke wereld

Die van Mij getuigen

Menselijke wereld

Het schema geeft aan, dat God de Vader gelijk is aan de Heilige Geest en het Woord, die beide van de Vader uitgaan. De Geest van God, die van de Vader uitgaat, is de uitstraling van Zijn Wezen, zoals de zonnestralen van de zon komen. De heilige Geest als zodanig is dus wel Goddelijk, waarmee de mens in beperkte mate geconfronteerd kan worden.

Slotopmerking

De leer van het zogenaamde ‘patripassionisme’ van de Kerkvader uit Carthago, Tertullianus (160-220) is dus onjuist. Gode de Vader Zelf heeft niet geleden aan het kruis en is niet opgestaan uit de doden. Christus als de Mensenzoon is opgestaan om daarna ten hemel te varen tot God de Vader. Thans zit Hij aan de rechterhand Gods en vanuit het overhemelse pleit en bidt Hij voor ons om tegelijk het verlossingswerk van de verloren schepping te voltooien. Immers: het lijden op Golgotha is reeds volbracht.

Een leeg graf en een opgestane Heer, daar hebben wij steeds mee te leven. Geen gemakkelijke opdracht voor vele christenen. Zelfs Petrus en Johannes konden na drie jaar omgang met Jezus niet geloven dat Hij was opgestaan. Dit geheim van God, dat in de Messias pas openbaar geworden is, blijkt voor de christenheid van heden moeilijk te zijn en gaat dan haar eigen weg. Wij volgen daarmee de Satan. Dat is zonde. God, de Eeuwige Trouwe, laat ons niet los. Wij hebben immers te maken met een strijd tussen God en Zijn Tegenstander.

Het leven van de mensheid is de inzet van die strijd. Het leven van ons vlees is in het bloed (Leviticus 17:11). Dat weet de Tegenstander óók. Geen mens is in staat gebleken de Satan weerstand te bieden. Hij heeft ons leven, ons bloed, geheel in zijn macht. Jezus, de Messias, liet Zich kruisigen en stierf, Zijn bloed en daarmee Zijn leven gevend.

Wij moeten allen vrijgekocht worden van de Tegenstander en de van de slavernij van diens macht, waarin wij geraakt zijn.

God en Jezus, de Messias, als onze Verlosser staan samen tegenover Satan. Toen God toeliet, dat de Messias gekruisigd werd, meende de Satan het pleit gewonnen te hebben: dood is dood! Maar dan komt Gods geheim aan het licht. Bij Hem blijkt de dood niet het laatste woord te hebben. De Vader heeft Jezus niet in de dood gelaten. ‘De dood is verzvolgen in de overwinning . . . God zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heer Jezus Christus (1Korinthe 15:54-57).

Door de dood van Jezus, die gehoorzaam bleef tot de dood, heeft hij voor ons gerechtigheid verworven. Hiermee heeft Jezus Zijn grootste triomf behaald. God geve ons Zijn Geest om in Jezus de Messias te geloven als de Verlosser van de mensheid.

Bijlage 1:

Commentaar naar aanleiding van reacties van lezers op de leer van de drie-eenheid

De strijd van Arius tegen de Triniteitsleer zoals vastgelegd in de geloofsbelijdenis van Nicea (325) en die van Athanasius is afdoende bekend en behoeft geen verdere toelichting. Laten we voorop stellen: Joodse christenen zullen zich over het algemeen nog steeds storen aan de drie-eenheidsleer van de christenheid, met zijn uitvoerige formuleringen ten aanzien van de godheid van de Zoon en de Geest. De kloof tussen de Joodse en de Griekse denkwijze omtrent het Wezen van God kan slechts door de Heilige Geest worden overbrugd.

De Joodse Nederlands Hervormde predikant, tevens aangesloten bij de Joods christelijke vereniging 'Hadderech', ds. Tabaksblatt, zag de Zoon van God als het meest verheven Wezen dat Zich in de overhemelse sfeer laat denken van alle goddelijke schepselen, zoals bijvoorbeeld de engelen. Hij schreef een artikel in 'Hadderech' over de vijf 'hypotasen' in verband met de verhouding God-Woord-Geest. Het gaat in feite om een eenvoudige zaak, die echter in beeldtaal is uitgedrukt. Men kan het ook zó uitleggen: het gaat om één God met Zijn Woord en Zijn Geest. Méér niet!

In beeldtaal gezien spreekt God door Zijn Woord en straalt uit door Zijn Heilige Geest. Woord en Geest horen bij God zoals woord en geest bij de mens horen.

God kan tot de mens spreken en Zijn Geest naar de mens zenden. God de Vader is één Persoon. Men mag van Zijn Woord en Zijn Geest geen aparte Personen maken om zo tot een drie-enige God te komen. De Trooster moet gezien worden als de personificatie van de Geest van God, die mensen kan benaderen. Niet in volheid, anders zou de mens in zijn zondige staat door de Vuurgloed worden verteerd.

Jezus Christus als de Eerstgeborene van alle schepselen en het begin van de schepping is ook een Persoon, als de Zoon van God bij uitstek. De Geest van Christus mogen we niet vereenzelvigen met de Geest van God.

De relatie tussen God de Vader en de Zoon van God wordt uitgedrukt in de beeldtaal van de Liefde: de vader en zijn eigen zoon. Jezus zegt: 'Ik en de Vader zijn één'. Ze vormen een eenheid in de Liefde, zoals dat in de gehele schepping niet voorkomt. Maar er is geen sprake van gelijkheid aan God van Jezus de Messias.

In 'Hadderech' is eens de verhouding God-Woord-Geest in deze zin uitgelegd, waarbij het Woord niet vereenzelvigd werd met Jezus de Messias. GóD was en is het Woord met de uitstraling en de kracht van de Heilige Geest.

Ook de Joodse christin dr. Flesseman-van Leer, voorheen Nederlands Hervormd predikante, wees de leer van de drie-eenheid Gods af. Zij zag de Vader-Zoon verhouding ook in beeldtaal, dus ook in personificatie, uitgedrukt, omdat het in werkelijkheid om een veel grootser bijbels gegeven gaat, dat voor de mens niet te overzien of te bevatten is. Ook zij waarschuwde ons, evenals ds. Tabaksblatt, voor diverse verkeerde vertalingen in de Bijbel, maar vooral voor de diepe valkuilen als het gaat om personificaties, die veel in de Bijbel voorkomen.

Het verschil in de Bijbelse inzichten zal in de Messiaanse tijd opgelost worden door de overvloed aan de Geest des Heren. Men verkrijgt dan in alle overvloed de kennis des Heren,

die als de wateren de bodem van de zee zal bedekken. Vandaag is er slechts 'het kennen ten dele'.

Bijlage 2:

Commentaar naar aanleiding van reacties van lezers omtrent de zondag

Dat het christendom voor de zoveelste keer zo diep is gevallen, zoals tijdens het concilie van Nicea, toen Constantijn de Grote als de eerste christelijke keizer aan de macht kwam, blijkt niet alleen uit de invoering van de triniteitsleer, maar ook uit de definitieve vervanging van de Joodse sabbat op zaterdag door de christelijke rustdag op zondag, de eerste dag van de week.

De zondag, de eerste dag van de week, wordt in de christelijke wereld ten onrechte gezien als 'de dag des Heren'. De term 'de eerste dag van de week' is ontleend aan Handelingen 20:7: 'En toen wij op de eerste dag der week samengekomen waren om brood te breken . . .'. In het Grieks staat letterlijk: 'hè mia toon sabbatoon', 'de één van de sabatten'. Eén is vertaald door 'eerste' (in het Grieks 'potè'). Het woordje 'dag' komt hier niet voor en is bijgevoegd. 'Sabbatoon' is het meervoud van 'sabbat'. Men beweert nog steeds dat het om een idiomatiche uitdrukking gaat voor 'week'. Zo komt men dan aan 'de eerste dag der week', terwijl er staat: 'de één van de sabatten'. Het gaat hier om de eerste Joodse sabbat van een reeks van zeven sabatten, de zogenaamde 'omertelling' vanaf Pasen tot Pinksteren. Zo zijn er vele onjuiste vertalingen, waardoor de grote massa christenen worden misleid en dus van de gezonde leer verstoken blijft.

Christelijke theologen, die met de grootste felheid de triniteitsleer belijden en verdedigen, halen hun schouders op, dat de drie-eenheids-leer in een sfeer van antisemitisme als een definitieve belijdenis, is vastgelegd. In de eerste eeuwen werden de eerste christenen toch nog altijd als sekte gezien. Met Constantijn de Grote veranderde de positie van de christenen. Gaat het bij Constantijn de Grote om een radicale ommekeer tot het christelijke geloof gepaard gaande met wedergeboorte als de werking van de Heilige Geest? Dit alles blijkt niet uit zijn gevolgtrekkingen zoals de invoering van 'de dag van de zon' als de 'dag des Heren', in plaats van de sabbat op zaterdag. Zo kon Constantijn zowel Christus als Mithras als de God van de vrede c.q. de god van het leger, eren. Op het concilie van Nicea in 325 bezwoer hij te breken met het Joodse volk, met hun Joodse gewoonten, dat 'Christus had vermoord'.

We moeten ons realiseren, dat Constantijn de bron was geworden van de ene na de andere haatcampagne tegen de Joden in de latere (kerk)-geschiedenis, met name in die van Europa. (Ook in het oosten werd het Oost-Romeinse Rijk reeds eerder onder Byzantium als het aardse Godsrijk van Gods hemelse heerschappij gezien). De afschuw van de Joden in het Westen werd gevoed door Kerkelijke concilies, waarbij gedwongen doop werd toegepast. Als Joden zich niet wilden laten dopen, waren in de tijd van het concilie te Toledo in het jaar 598 martelingen toegestaan, zoals zweepslagen, het afsnijden van de neus, en andere. Nog later, in 1146, roept Bernardus van Clairveau op tot een kruistocht met volksbewegingen met haat tegen het Joodse volk. In Engeland, Duitsland en Frankrijk ontstonden er de officiële bloedaanklachten tegen Joden met vervolgingen.

Op het vierde Lateraanse concilie van 1215 werd besloten de Joden te verplichten tot het dragen van een 'Zouelle' (geel wielkje), als symbool van kwaadaardigheid. In de 13e eeuw was de jodenhaat zodanig, dat bijvoorbeeld in Duitsland zonder aanleiding naar schatting 100.000 Joden vermoord zijn. Deze volksmoord heeft zich in volgende eeuwen voortgezet

met als kerkelijk onderwijs dat de Joden Godsmoordenaars zijn. Men beschouwde Jezus de Messias als God. In Nederland werden tijdens de pestziekte in 1349 onder andere Joodse gemeenschappen in Arnhem, Zutphen en Deventer uitgemoord, waarbij zogenaamd uit liefde tot God werd gehandeld. Karel V gaf de Joden de schuld van de opkomst van de Reformatie in 1546. Erasmus wordt als humaan beschouwd, maar zijn christelijke verdraagzaamheid leidde hem niet tot het dulden van Joden en jodenemancipatie. De hardheid van Luther ten opzichte van de Joden is berucht. Hij zag het jodendom als bedreigend voor de christenen. Vandaar zijn advies de synagogen te verbranden en de rabbijnse boeken in beslag te nemen.

Alhoewel Calvijn Christus als het middelpunt van de heilsgeschiedenis zag, sprak hij toch van de volstrekte eenheid van de Kerk, als het Godsvolk door de eeuwen heen vanaf het paradijs tot na Christus toe. De Kerk noemt Calvijn het oude verbond.

Op deze wijze heeft er in het christelijke Europa zich een racistisch antisemitisme ontwikkeld met als resultaat de moord op 6 miljoen Joden in de Tweede Wereldoorlog. Dit alles heeft als bron het concilie van Nicea in 325, dat antisemitisme definitief heeft gesanctioneerd.